

Anexa la Declarația publică a Mișcării Civice "Construim Încredere"

ANALIZA MODIFICĂRILOR PRIVIND TAXA PE VALOAREA ADĂUGATĂ

Proiectul politicii fiscale pentru anul 2027

Sinteza principalelor modificări

Domeniu	Regim actual	Regim propus	Efect principal
Comenzi online din afara RM	Regim favorabil pentru colete mici	TVA 20% + taxă de gestionare 12 lei/colet	Crește costul comenzilor, mai ales al celor mici
HoReCa și cazare	TVA 8%	TVA 12%	TVA calculată crește cu 50%; prețul final poate crește ~3,7%
Produse agricole selectate	TVA 8%	TVA 12%	Majorare de 4 p.p.
Unele alimente și produse esențiale	TVA 8%	TVA 20%	TVA calculată crește de 2,5 ori; preț final +~11,1%
Gaze naturale pentru locuințe	TVA 8% integral	8% până la 150 m³/lună; 20% pentru excedent	Impact concentrat în lunile reci
Energie electrică pentru locuințe	TVA 0% integral	0% până la 100 kWh/lună; 20% pentru excedent	Crește factura gospodăriilor cu consum peste plafon
Sectorul deșeurilor și reciclării	Scutiri TVA pentru anumite utilaje și deșeuri	Eliminarea scutirilor	Presiune pe lichiditate, investiții și unele costuri sectoriale

1. Taxarea coletelor comandate de pe Temu, Aliexpres, Alibaba, Joom și alte platforme externe

Prin proiect se propun două sarcini distincte pentru cumpărăturile online efectuate de persoanele fizice din Republica Moldova de pe platforme externe precum Temu, AliExpress, Shein și altele similare: aplicarea TVA, de regulă la cota-standard de 20%, pentru mărfurile importate în colete cu valoarea intrinsecă de până la 150 euro și aplicarea unei taxe fixe de gestionare de 12 lei pentru fiecare colet predat destinatarului.

Regimul special vizează vânzările B2C către persoane fizice care nu desfășoară activitate de întreprinzător, pentru mărfuri neaccizabile cu valoarea intrinsecă de cel mult 150 euro per colet.

Formula simplificată a costului suplimentar este: TVA de 20% din valoarea mărfii + 12 lei pentru fiecare colet. Taxa fixă are un impact procentual mai mare asupra comenzilor ieftine și poate fi aplicată repetat dacă o singură comandă este împărțită în mai multe trimiteri.

Valoarea coletului	TVA 20%	Taxa fixă	Cost suplimentar total	Majorare efectivă
50 lei	10 lei	12 lei	22 lei	44%
100 lei	20 lei	12 lei	32 lei	32%
300 lei	60 lei	12 lei	72 lei	24%
500 lei	100 lei	12 lei	112 lei	22,4%
1.000 lei	200 lei	12 lei	212 lei	21,2%

Concluzie

Măsura urmărește apropierea tratamentului fiscal al platformelor externe de cel aplicabil comercianților interni și acoperirea costurilor administrative de procesare. Pentru consumator însă, avantajul fiscal al comenzilor de valoare mică se reduce semnificativ. Caracterul fix al taxei de 12 lei o face disproporționată pentru comenzile ieftine, iar împărțirea unei comenzi în mai multe colete poate amplifica costul fără ca destinatarul să aibă întotdeauna control asupra modului de expediere.

2. Restructurarea cotelor TVA - art. 96 din Codul fiscal

Noua redacție a art. 96 nu reprezintă doar o reorganizare tehnică. Proiectul introduce o cotă redusă de 12%, majorează cota de la 8% la 12% pentru anumite sectoare, restrânge lista mărfurilor care rămân la 8% și transferă unele produse la cota-standard de 20%.

2.1. Introducerea cotei reduse de 12%

Cota de 12% este propusă pentru alimentația publică, serviciile de cazare, o parte importantă a producției agricole și anumite fructe. Trecerea de la 8% la 12% reprezintă o majorare de 4 puncte procentuale; suma TVA calculată crește cu 50%, iar dacă prețul fără TVA rămâne neschimbat, prețul final poate crește cu aproximativ 3,7%.

Exemplu	Preț fără TVA	Preț la 8%	Preț la 12%
Serviciu/masă	500 lei	540 lei	560 lei
Cazare	1.000 lei	1.080 lei	1.120 lei

2.2. Produse agricole: împărțire între 8%, 12% și 20%

O listă extinsă de produse agricole care beneficiază în prezent de cota de 8% este împărțită prin proiect în categorii cu tratament diferit. La 12% sunt transferate, între altele, anumite animale vii și pui de reproducție, puiet și material săditor, unele leguminoase, nuci, pepeni, cereale, soia, rapiță, semințe de floarea-soarelui și anumite produse furajere.

O altă parte a legumelor și fructelor rămâne la 8%, însă unele poziții nu se mai regăsesc nici la 8%, nici la 12% și ar urma să treacă la cota-standard de 20%. Printre acestea se regăsesc salata verde, sparanghelul, vinetele, țelina, ciupercile, ardeii, spanacul, dovleceii, caperele, feniculul, porumbul dulce, mărarul, pătrunjelul și cartofii dulci.

Regim	TVA	Preț final la bază 100 lei	Creștere față de regimul actual de 8%
Actual	8%	108 lei	—
Trecere la 12%	12%	112 lei	+3,7%
Trecere la 20%	20%	120 lei	+11,1%

2.3. Produse de panificație și lactate

Lista produselor care rămân la 8% este restrânsă. La 8% rămân pâinea de la poziția 190590300 și produsele de la pozițiile 0401, 0405 și 040610500. Nu se mai regăsesc în lista redusă anumite produse de panificație, laptele concentrat sau îndulcit, laptele fermentat și iaurturile, precum și o categorie de brânzeturi proaspete. Dacă nu sunt incluse într-o altă facilitate, acestea vor trece de la 8% la 20%, cu un impact potențial de aproximativ 11,1% asupra prețului final, dacă baza fără TVA rămâne neschimbată.

2.4. Zahăr și produse de igienă feminină

Zahărul produs din sfeclă de zahăr nu mai apare în lista cotelor reduse și, în principiu, ar urma să treacă de la 8% la 20%. Majorarea poate fi transmisă și în prețurile produselor alimentare în care zahărul este utilizat ca materie primă.

De asemenea, tampoanele, absorbantele și cupele menstruale nu se mai regăsesc în noua listă a cotei reduse. Trecerea de la 8% la 20% poate majora prețul final cu aproximativ 11,1%. Din perspectivă socială, măsura este sensibilă deoarece vizează produse de necesitate obiectivă.

Concluzie privind art. 96

Noua structură nu simplifică în mod evident regimul TVA, ci introduce trei niveluri de taxare - 8%, 12% și 20% - pentru produse uneori apropiate ca natură și destinație. Pentru produsele transferate de la 8% la 12%, suma TVA crește cu 50%; pentru cele transferate de la 8% la 20%, TVA calculată crește de 2,5 ori. Efectul este mai sensibil pentru produsele alimentare de consum curent și alte bunuri de necesitate, deoarece TVA este suportată în final de consumator, iar gospodăriile cu venituri mici alocă o pondere mai mare din venit pentru astfel de cheltuieli.

3. TVA la gaze naturale și energie electrică

3.1. Gazele naturale - impact asupra gospodăriilor

Proiectul limitează aplicarea cotei reduse de TVA de 8% la primii 150 m³ de gaze naturale consumați lunar, pentru fiecare punct de consum aferent bunurilor cu destinație locativă. Pentru cantitatea care depășește acest plafon, analiza are în vedere aplicarea cotei-standard de 20% numai asupra volumului excedentar.

Pentru evaluarea impactului fiscal se utilizează ca tarif de referință 19,378 lei/m³ fără TVA, respectiv aproximativ 20,93 lei/m³ cu TVA de 8%, fără raportarea calculelor la tariful anterior. În aceste condiții, primii 150 m³ ar rămâne la aproximativ 20,93 lei/m³, iar consumul care depășește plafonul ar ajunge la aproximativ 23,25 lei/m³ prin aplicarea cotei de 20%.

Diferența determinată exclusiv de majorarea TVA de la 8% la 20% este de aproximativ 2,33 lei pentru fiecare m³ consumat peste plafon. Efectul devine astfel progresiv mai important pe măsura creșterii consumului în lunile reci.

Consum lunar	Factură cu TVA 8% aplicată întregului consum	Factură cu TVA diferențiat (8% / 20%)	Cost suplimentar exclusiv din TVA	Creșterea facturii
100 m ³	2.093 lei	2.093 lei	0 lei	0%
150 m ³	3.139 lei	3.139 lei	0 lei	0%
200 m ³	4.186 lei	4.302 lei	+116 lei	≈2,8%
300 m ³	6.278 lei	6.627 lei	+349 lei	≈5,6%
500 m ³	10.464 lei	11.278 lei	+814 lei	≈7,8%

Astfel, la un consum lunar de 200 m³, noul mecanism TVA ar majora factura cu aproximativ 116 lei, iar la un consum de 500 m³ impactul suplimentar ar ajunge la aproximativ 814 lei într-o singură lună. În ultimul caz, 350 m³, adică 70% din consumul lunar, ar fi deja supuși cotei-standard de TVA de 20%.

Plafonul de 150 m³ este rigid: nu ține cont de numărul persoanelor din gospodărie, suprafața și eficiența energetică a locuinței, existența copiilor, persoanelor vârstnice sau cu dizabilități, condițiile climatice ori utilizarea gazului simultan pentru încălzire, apă caldă și prepararea hranei. Impactul este concentrat în lunile reci, iar consumul redus din vară nu poate compensa fiscal depășirea plafonului din iarnă.

În consecință, dacă tariful de aproximativ 20,93 lei/m³ este utilizat ca nivel de bază, introducerea cotei de 20% peste pragul de 150 m³ reprezintă o scumpire fiscală suplimentară, distinctă de modificarea tarifului. Pentru gospodăriile care depind de gaz pentru încălzire, efectul poate ajunge la câteva sute de lei lunar exact în perioada în care cheltuielile pentru utilități sunt cele mai ridicate.

3.2. Energia electrică - impact asupra gospodăriilor

În prezent, energia electrică livrată pentru bunurile cu destinație locativă este scutită de TVA cu drept de deducere, indiferent de cantitatea consumată. Proiectul păstrează TVA de 0% numai pentru primii 100 kWh lunar pentru fiecare punct de consum, iar pentru partea care depășește acest prag se va aplica TVA de 20%.

La tarifele analizate în document - 3,56 lei/kWh în zona Premier Energy și 3,95 lei/kWh în zona FEE-Nord - TVA de 20% ar adăuga aproximativ 0,712 lei/kWh, respectiv 0,79 lei/kWh, pentru consumul care depășește 100 kWh.

Consum lunar	Cantitate cu TVA 20%	Cost suplimentar Premier Energy	Cost suplimentar FEE-Nord
100 kWh	0 kWh	0 lei	0 lei
150 kWh	50 kWh	+35,60 lei	+39,50 lei
200 kWh	100 kWh	+71,20 lei	+79 lei
300 kWh	200 kWh	+142,40 lei	+158 lei
500 kWh	400 kWh	+284,80 lei	+316 lei

Pragul de 100 kWh este același pentru o persoană singură și pentru o familie numeroasă. El poate fi depășit ușor în locuințele care folosesc boilere, plite și cuptoare electrice, aparate de aer condiționat, încălzitoare electrice, pompe de căldură, echipamente medicale sau automobile electrice încărcate acasă. Un singur încălzitor de 2 kW utilizat două ore pe zi consumă aproximativ 120 kWh lunar, înainte de restul consumului casnic.

3.3. Impactul asupra mediului de afaceri

În cazul energiei electrice, plafonul de 100 kWh afectează direct gospodăriile. Consumul obișnuit al agenților economici în spații comerciale, hale, oficii sau unități de producție este deja supus cotei-standard de TVA. Pentru întreprinderile plătitoare de TVA cu drept integral de deducere, taxa aferentă energiei electrice este, de regulă, deductibilă, astfel încât efectul se manifestă în principal asupra fluxului de numerar.

În cazul gazelor naturale, impactul asupra mediului de afaceri este mai important. În prezent, cota redusă de 8% se aplică livrării gazelor naturale, însă proiectul o limitează la consumatorii finali pentru puncte de consum locative, în limita plafonului prevăzut. În consecință, gazele utilizate de întreprinderi ar urma să fie supuse cotei-standard de 20% pentru întregul consum. La tariful de referință de 19,378 lei/m³ fără TVA, diferența dintre cota de 8% și cea de 20% este de aproximativ 2,33 lei pentru fiecare m³.

Consum lunar al întreprinderii	Factură cu TVA 8%	Factură cu TVA 20%	Diferență de TVA / necesar suplimentar de finanțare
1.000 m ³	20.928 lei	23.254 lei	+2.325 lei
5.000 m ³	104.641 lei	116.268 lei	+11.627 lei
10.000 m ³	209.282 lei	232.536 lei	+23.254 lei

Pentru întreprinderile plătitoare de TVA cu drept integral de deducere, diferența nu constituie, în principiu, un cost fiscal definitiv, însă trebuie finanțată până la momentul deducerii. Aceasta majorează necesarul de capital circulant și poate genera costuri de finanțare sau presiuni asupra lichidității. Pentru întreprinderile neînregistrate ca plătitori de TVA, pentru cele cu drept de deducere limitat ori care efectuează livrări scutite fără drept de deducere, trecerea de la 8% la 20% devine un cost efectiv; pentru același preț fără TVA, factura brută crește cu aproximativ 11,1%.

Impactul poate fi mai pronunțat în sectoarele cu consum intensiv de gaze, precum producerea și procesarea alimentelor, brutăriile, serele, unitățile HoReCa, atelierele, spălătoriile, întreprinderile mici de producție și alte activități care utilizează gazul pentru procese tehnologice sau încălzirea spațiilor. În măsura în care TVA suplimentară nu poate fi recuperată integral sau generează costuri de finanțare, o parte din sarcina suplimentară poate fi transferată în prețurile bunurilor și serviciilor.

Prin urmare, modificarea nu afectează doar consumatorii casnici. Pentru mediul de afaceri, ea poate însemna fie blocarea temporară a unor resurse financiare mai mari, fie o creștere directă a costurilor, în funcție de regimul de TVA al întreprinderii. Acest efect este relevant mai ales pentru întreprinderile mici și pentru sectoarele cu marje reduse, unde costurile suplimentare sunt mai dificil de absorbit.

Concluzie privind utilitățile

Protejarea unui consum de bază este mai echitabilă decât aplicarea cotei de 20% întregii facturi, însă pragurile de 100 kWh și 150 m³ sunt rigide și nu reflectă diferențele reale dintre gospodării. În cazul gazelor, aplicarea cotei de 20% peste 150 m³ poate majora factura cu câteva sute de lei în lunile reci. Pentru mediul de afaceri, schimbarea este de asemenea importantă: gazele utilizate în activitatea economică ar trece, în principiu, de la 8% la 20% pentru întregul consum. Chiar dacă TVA este deductibilă pentru o parte dintre întreprinderi, crește necesarul de finanțare, iar pentru neplătitorii de TVA și entitățile cu drept de deducere limitat apare un cost real care poate fi transferat în prețurile bunurilor și serviciilor. O abordare mai proporțională ar presupune praguri și mecanisme de protecție mai bine calibrate pentru gospodării și o evaluare distinctă a impactului asupra întreprinderilor mici și a sectoarelor cu consum intensiv de gaze.

4. Anularea facilităților TVA pentru sectorul deșeurilor și reciclării

Proiectul propune eliminarea a două facilități: scutirea de TVA fără drept de deducere pentru anumite utilaje și tehnică specializată utilizată la colectarea și reciclarea deșeurilor și scutirea de TVA fără drept de deducere pentru deșeuri și reziduuri de hârtie și carton, cauciuc, plastic și sticlă, procurate în Republica Moldova și utilizate nemijlocit în activitatea de întreprinzător.

4.1. Utilaje și tehnică specializată

În categoria vizată intră containere pentru colectarea separată a deșeurilor, furnale și cuptoare pentru incinerarea gunoiului, mașini pentru prelucrarea cauciucului și materialelor plastice, utilaje pentru mărunțirea, presarea și balotarea deșeurilor și autovehicule pentru colectarea și transportarea deșeurilor menajere.

Valoarea utilajului fără TVA	Regim actual	După eliminarea scutirii
1.000.000 lei	1.000.000 lei	1.200.000 lei
TVA achitată	0 lei	200.000 lei

Pentru o întreprindere înregistrată ca plătitor de TVA și care efectuează livrări impozabile, TVA aferentă procurării sau importului poate fi, în principiu, dedusă. Problema principală devine însă fluxul de numerar: întreprinderea trebuie să finanțeze suplimentar TVA până la recuperarea acesteia. Pentru o autospecială sau o instalație de reciclare de 5 milioane lei, necesarul temporar suplimentar de finanțare poate ajunge la aproximativ 1 milion lei.

Eliminarea facilității poate conduce la creșterea necesarului de capital, amânarea înlocuirii tehnicii învechite, diminuarea investițiilor în colectarea separată, creșterea costurilor de finanțare și, în unele situații, transferarea costurilor suplimentare în tarifele pentru serviciile de salubritate.

4.2. Deșeurile utilizate ca materie primă

În prezent, deșeurile și reziduurile de hârtie și carton, cauciuc, plastic și sticlă procurate în Republica Moldova de către plătitorii de TVA și utilizate nemijlocit în activitatea lor sunt scutite de TVA fără drept de deducere. După eliminarea scutirii, atunci când furnizorul are obligația aplicării TVA, livrarea va intra în regimul general de 20%.

De exemplu, pentru plastic reciclat în valoare de 100.000 lei, suma de achitat furnizorului ar deveni 120.000 lei, dintre care 20.000 lei TVA. Dacă fabrica este plătitoare de TVA și utilizează materia primă pentru livrări impozabile, taxa va putea fi, în principiu, dedusă, astfel încât efectul este în mare parte unul asupra lichidității.

Eliminarea scutirii nu înseamnă că orice deșeu cumpărat de la populație va deveni automat mai scump cu 20%. Dacă o persoană fizică neînregistrată în scopuri TVA predă carton, sticlă sau plastic unui colector, nu există un furnizor care să factureze TVA de 20%. Impactul apare în principal în tranzacțiile din circuitul economic pentru care livrarea devine operațiune impozabilă.

4.3. Evaluare

În cazul deșeurilor utilizate ca materie primă există și un argument în favoarea revenirii la regimul general: scutirea fără drept de deducere poate întrerupe lanțul TVA. În tranzacțiile dintre doi plătitori de TVA cu drept integral de deducere, aplicarea cotei-standard poate fi mai neutră fiscal. Această justificare este însă mai dificil de aplicat utilajelor specializate, unde facilitatea are și rolul de a stimula investițiile în infrastructura de colectare și reciclare.

Concluzie privind sectorul deșeurilor

Eliminarea scutirii pentru materia primă reciclabilă poate fi argumentată prin neutralitatea TVA în relațiile dintre plătitori cu drept integral de deducere. Mai discutabilă este eliminarea facilității pentru utilajele și tehnica specializată: chiar dacă TVA este deductibilă, operatorii trebuie să finanțeze suplimentar 20% din valoarea investiției până la recuperare. Pentru investiții mari, aceasta poate însemna sute de mii sau milioane de lei blocați temporar și poate descuraja modernizarea sectorului. În plus, eliminarea simultană a facilităților este dificil de conciliat cu obiectivele de extindere a colectării separate, reciclării și economiei circulare.